

DOUĂ ANAFORALE ALE LOGOFETIEI ȚĂRII DE SUS, DE LA ÎNCEPUTUL SEC. AL XIX-LEA, PRIVITOARE LA SCUTIREA DE VAMA DOMNEASCĂ A ORAȘULUI CÂMPULUNG

ȘTEFAN TRÂMBACIU

Din cele mai vechi timpuri orașul Câmpulung, fiind un oraș domnesc, s-a bucurat de privilegii deosebite. Multe din hrisoavele de scutire acordate orașenilor, de către voievozii Țării Românești, menționează că aceste privilegii au o vechime mare, de la Radu Negru voievod, din anul 6800 (1291-1292) iar mănăstirea Câmpulung este menționată ca fiind zidită în anul 6723 (1214-1215)¹.

Este cert că orașul a existat ca târg mult înainte de întemeierea Țării Românești. În Câmpulung se făcea un intens schimb de produse țărănești din cele mai vechi timpuri. Orașul era un loc de popas al cărăușilor care veneau de la baltă cu carele de pește și al negustorilor care treceau de la vadurile Dunării spre Transilvania sau de la Brașov spre Dunăre². În hrisovul emis de Radu Mihnea voievod la 7123 (1615) sunt menționate aceste privilegii, și anume, orașenii erau scutiți de „slujba domnească, de găleată, de vama pârcălabilor din oraș pentru orice marfă ar vinde sau ar cumpăra”³.

Aceste privilegii, și altele, erau acordate orașenilor pentru că, fiind un oraș așezat între munți, cu locuri pietroase și mai puțin roditoare, Câmpulungul întâmpina greutăți în aprovizionarea cu hrană a locuitorilor săi.

Documentele menționează printre privilegii scutirea de vama domnească pentru mai multe produse, printre care și rachiul, vitele și vinul pe care orașenii îl aduceau de la viile lor din dealul Vălenilor, de pe moșia mănăstirii Radu Vodă din București sau din dealul Topolovenilor și al Ciocăneștilor sau de pe moșia mănăstirii Nucet în tot timpul anului dar și la „zborul” de la Sf. Ilie care se organiza anual în Câmpulung. Așa cum rezulta din aceste documente,

¹ Ștefan Trâmbaciu, Gheorghe Pârnuță, Pânza (Ocolnica) cu vechile privilegii ale orașului Câmpulung 1215-1747, Pitești, Editura Cultura, 1997, pag. 14 și 16.

² Constantin C. Giurescu, Probleme Controverse, pag. 81.

³ Arhivele Naționale București, Sulul nr. 6, doc. nr. 3.

vameșii domnești nu au intrat niciodată în oraș pentru a le vămui produsele până în anul 1814 când privilegiile au fost încălcate. În urma plângerilor făcute de orașeni și de mănăstirea Câmpulung în anul 1818, Logofeția Țării de Sus a hotărât să dea dreptate acestora poruncind ca pe viitor nici un vameș domnesc să nu mai meargă la Câmpulung și să vămuiască mărfurile orașenilor. Logofeția îi obliga pe vameși să dea scris că nu se vor mai amesteca în vămuirea mărfurilor orașenilor câmpulungeni, urmând ca ei să acționeze numai în restul județului.

Prezentăm cele două anaforale din anii 1818 și 1819 emise de Logofeția Țării de Sus.

1818 decembrie 28

Către dumnealor cinstiți boieri caimacami.

După buiurdizma ce mi se dă la această jalbă a năstavnicului mănăstirii Câmpulung, sfinția sa arhierul Apamia, făcând cercetare, am văzut din condica mănăstirii multe hrisoave i cărți domnești de la cei răposați domni prin care să face dovada că această mănăstire și cu orașului Câmpulungului este cel dintâiu scaun al Țării Rumânești și au avut și mili care s-au păzit, între carea cea dintâiu este rădicarea vămii și numai mănăstirea are înpărțășire de vâmi de la streini, încă și aceia cu ușirință mare, fiind orașul între munți, cu anevoe a să hrăni. Și așa, din Descălicătoarea Țării, au fost știut și obicinuit că vamă nu este în Câmpulung, mai vîrtos la lucrurile de hrană, cu care pricină să află acel oraș și lăcuiitorii părții locului îndestulați cu efinătate la lucrurile hranii și niciodată vameș acolo n-au fost, neintrând în vânzare la vâmi și Câmpulungu ca alte vâmi. Ce vameși au fost numai la Dragoslavele pentru cele ce ea și intră în țară. Au intrat la vamă de la o vreme încoace alăturătură lângă Pitești și județul Mușcelului pentru cele ce să ridică de neguțatori a să duce în alte părți, iar cele ce mergea la Câmpulung nu s-au supărat, fiind acel priveleghiu al orașului și al mănăstirii Câmpului / lung / a pururea s-au întărit de toți luminații domni, între care priveleghiuri / pe / lângă altele, văzuiu din sineturile mănăstirii ca să dea și vama zborului de la zioa sfântului Iliie ce să face la mănăstire ca să fie pă seama mănăstirii.

Văzuiu și în toate hrisoavele luminaților domni din urmă, de rând, până acum, că să coprinde pentru vama aceasta să fie tot a mănăstirii, iar la leat 809, făcându-să prostichiu la vite și la unile din târguri ale țării unde au fost și mili mănăstirești, vameșii domnești s-au amestecat cu acel prostichiu, iar la Câmpulungu, nefiind vameș domnesc, nu s-a amestecat nici mai nainte nici după ce s-au făcut pace, făr de numai de patru ani încoace vameșii de la Pitești, cu pricină că au și Mușcelul numit la ei, s-au îndrăznit de au intrat și în orașul Câmpului/lung/, atât la zborul sfântului Iliie cerând prostichiu i la rachiurile ce venea și să cheltuia într-acel oraș, cerând vamă i de la oroșani la alișverișul lor

îi supăra de vamă de care au venit și înștiințare de la dumnealor ispravnicii județului de urmările cele împotrivoare ale vameșilor.

Deci, pricina fiind într-acest chip, arăt dumneavoastră ca de să va găsi și de dumneavoastră cu cale, să să dea poruncă a nu merge vameș domnesc în orașul Câmpulung nici de cum, precum și lucrurile ce merg la acel oraș să nu să supere de vamă, păzindu-să privileghiul mănăstirii și al oroșanilor, precum din vechime s-au urmat atât până la leat 809 când s-au început prostichiurile, cât și în urmă până de sânt acum patru ani, după hrisoavele și privileghiurile ce are, sau precum să va hotără să dați poruncă de urmare.

1818 dechemvrie 28

Vel logofăt.

Arhivele Naționale București, Logofetia Țării de Sus, ms 1073, f. 189v.

1819 aprilie 19

Io Alecsandru Nicolae Suțu voevod i gospodar
Zemble Vlahiscoie

De vreme ce atât mănăstirea Cîmpululungu, cît și oroșanii de acolo au privileghiurile de mai jos arătate prin hrisoavele celor naintea noastră frați luminați domni, precum și orașul Cîmpululung nu este intrat în vînzarea vămilor prin domneștile noastre ponturi (care aceasta și chiar însuși vameșul județului Argeșului i Mușcelul dintr-acest următor an cunoscându-o au dat alăturatul engrafon supt iscălitura sa că s-au tras dintr-această dava) după pliroforia ce mi să dă pentru toate acestea de către dumnealui vel logofăt de Tara - de - Sus, precum mai jos să arată, de aceia dar, cu cale și cuviincioasă fiind această anafora a dumnisale, o întărim domnia mea și hotărăm să să facă urmare întru toate întocmai.

1819 aprilie 19
(pecetea gospod)

Vel logofăt.

Prea înălțate doamne,

După luminată porunca înălțimii tale ce mi s-au dat la jalba vameșilor din sud Argeș și Mușcel ce dau pentru sfinția sa arhieru Apamia, năstavnicul sfintei mănăstiri Câmpulung din sud Mușcel, s-au înfățișat amândooă părțile înaintea mea și făcând cercetare ziseră vameșii că pentru vama de la rachiurile i

alte mărfuri și prostichiu de la vitele ce mergu în orașul Cămpulung cum și de la cei ce vînd și cumpără în oraș i la zborul sfântului Ilie ce să face în oraș, lângă mănăstire, sânt zăticniți despre o parte de către mănăstire cu hrisoavele ce are și despre altă parte de către oroșani iarăși cu priveleghiurile ce au. Și oroșanii cămpulungeni, nefiind aici am făcut cercetare numai cu pricina mănăstirii. Și din condica mănăstirii am văzut multe hrisoave i cărți domnești de la răposaii domni cei vechi, care s-au întărit și de luminați domni din urmă, prin care se face dovadă că această mănăstire și cu orașul Cămpulungului este cel dintăiu scaun al Țării Rumânești, care oraș fiind între munți cu locuri pietroase, neroditoare de bucate, cu anevoie a să hrăni oamenii, s-au ținut totdeauna și să ține în stare bună cu mili și cu priveleghiuri domnești. Și așa din Descălicătoarea Țării, au fost știut și obicinuit că vamă în Cămpulung nu este, mai vartos la lucrurile de hrană cu care pricină să află acel oraș și lăcuiitorii părții locului îndestulați cu efinătate la lucrurile hranii și niciodată vameșii acolo n-au fost, neîntrând în vânzare la vămi și Cămpulungu ca alte vămi, ci vameși au fost numai la Dragoslave pentru cele ce esu și întră în țară.

Au intrat la vamă, de la o vreme încoace, alăturatură lângă Pitești și județul Mușcelului pentru cele ce să rădică de neguțatori a să duce într-alte părți, iar cele ce merge la Cămpulung nu s-au supărat, fiindcă acest priveleghiu al orașului și al mănăstirii Cămpulungului apururea s-au întărit de toți luminații domni, dându-să osebite hrisoave mănăstirii și osebite hrisoave oroșanilor. Între care priveleghiuri ce are mănăstirea scrie să aibă a lua vamă den tîrgul de acolo, Cămpulung, după obicei, din orice bucate și marfă ar aduce alți oameni streini și du prin alte sate a le vinde în oraș, afară din oroșani, fiindcă ei dintru-nceput vamă n-au dat și afară den boerii care își vor vinde bucatele lor acolo. Iar de vor face neguțatorie să dea vamă după obicei cum și căminăritul din oricîte buți vor vinde acolo întărgu, atît alți oameni, căt și oroșanii să dea mănăstirii de bute o vadră de vin, care să o plătească cu bani după cum să va vinde în cărciumă. Și de carul cu pește, atît de la streini, căt și de la oroșani să ia câte cinci oca pește și nooă bani, precum și vama zborului ce să face la sfântul Ilie să orănduește ce să ia mănăstirea, însă de la lucrurile de hrană cum este zahareaoa, care să aduce de streini acolo de vânzare, nici mănăstirea n-au luat nici nu ia nimic. Iar cu pricina prostichiului ce s-au făcut în județe din răzmiriță încoace, de trei-patru ani, căutând a intra vameșii la zborul sfântului Ilie, care este vama mănăstirii, au intrat în oraș și au început a cere vamă și de la rachiurile i vinurile ce vin în Cămpulung, luînd și porunci, după arătările lor. Apoi, cînd au intrat în judecată față cu amăndooă părțile, văzându-să priveleghiurile mănăstirii și ale orașului, s-au apărat precum și acum, fiind davagiu Hristea medelnicer, cumpărătorul vămii Piteștilor și al județului Mușcelu, căruia arătându-i-să de rînd toate hrisoavele care are mănăstirea cu tari legături și blestemuri a nu să amesteca vameșii domnești și singur

cunoscând dreptatea mănăstirii și a orașului, s-au tras din dava, dând și înscris că nu să va mai amesteca în orașul Câmpulungului.

Deci, după cum arăt mai sus, cu acest oraș n-au avut vameșii aface nefiind amestecat nici în vânzarea vămilor, ci după privileghiurile vechi și-au avut apărarea de către vameși, luînd mănăstirea vamă numai de la streini, iar de la zaherea nici de la streini nici n-au luat vamă, găsesc cu cale ca vameșii în orașul Câmpulungul să nu aibă voie a merge, dar nici să vămuiască lucrurile ce să aduc de neguțători în Câmpulung i rachiurile ce să rădică din județ i vitele și orice felurimi de zaherele care vor merge în Câmpulung spre vânzare, atât în ceilaltă vreme peste an, cât și la vremea zborului sfântului Ilie ce să face în oraș, ci vameșii să-și caute numai alișverișul ce să face în județ și cele ce să rădică din județ și merg în alte părți ca să-și ia vama după catalog, nefăcând supărare nici mănăstirii nici oroșanilor câmpulungeni la alișverișurile lor după privileghiurile ce au, întărite prin hrisoave domnești, ca să să păzească și la obiceiul vechiu al orașului.

Iar hotărârea cea desăvârșită rămâne a să face de către măriia ta.

1819 februarie 25

Gheorgache Filipescu vel logofăt.

Arhivele Naționale București, ms.92, f. 20-20v.